

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. vasario 14 d.*

„Konkurencija — Kartelis valstybės narės teritorijoje, prasidėjęs iki tos valstybės įstojimo į Europos Sąjungą — Tarptautinio masto kartelis, darantis poveikį Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės teritorijoje — EB 81 straipsnis ir EEE susitarimo 53 straipsnis — Persekiojimas dėl pažeidimo ir dėl jo taikoma sankcija už laikotarpį iki įstojimo į Sąjungą datos ir po jos — Baudos — Komisijos ir nacionalinių konkurencijos institucijų kompetencijų atskyrimas — Komisijos ir nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimai skirti baudas — Ne bis in idem principas — Reglamentas (EB) Nr. 1/2003 — 3 straipsnio 1 dalis ir 11 straipsnio 6 dalis — Naujos valstybės narės įstojimo į Sąjungą pasekmės“

Byloje C-17/10

dėl *Krajský soud v Brně* (Čekijos Respublika) 2009 m. gruodžio 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. sausio 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Toshiba Corporation,

T&D Holding, buvusi *Areva T&D Holding SA*,

Alstom Grid SAS, buvusi *Areva T&D SAS*,

Alstom Grid AG, buvusi *Areva T&D AG*,

Mitsubishi Electric Corp.,

Alstom,

Fuji Electric Holdings Co. Ltd,

Fuji Electric Systems Co. Ltd,

Siemens Transmission & Distribution SA,

Siemens AG Österreich,

VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG,

Siemens AG,

Hitachi Ltd,

* Proceso kalba: čekų.

Hitachi Europe Ltd,

Japan AE Power Systems Corp.,

Nuova Magrini Galileo SpA

prieš

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský ir U. Löhmus, teisėjai A. Rosas (pranešėjas), A. Borg Barthet, M. Ilešič, A. Arabadjiev, C. Toader ir J.-J. Kasel,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė K. Sztranc-Sławiczek, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. birželio 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Toshiba Corporation*, atstovaujamos *advokát* I. Janda ir solisitorės J. MacLennan,
- *Mitsubishi Electric Corp.*, atstovaujamos *advokāti* A. César ir M. Abraham,
- *Alstom*, atstovaujamos *advokāti* M. Dubovský ir M. Nulíček, *advokato* J. Derenne, solisitorės K. Wilson ir *advocate* G. Dolara,
- *Fuji Electric Holdings Co. Ltd* ir *Fuji Electric Systems Co. Ltd*, atstovaujamų *advokát* V. Glatzová,
- *Siemens Transmission & Distribution SA*, *Siemens AG Österreich* ir *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG*, atstovaujamų *advokát* M. Nedelka,
- *Siemens AG*, atstovaujamos *advokát* M. Nedelka,
- *Hitachi Ltd*, *Hitachi Europe Ltd* ir *Japan AE Power Systems Corp.*, atstovaujamų *advokāti* M. Touška ir I. Halamová Dobišková, solisitorių M. Reynolds ir P.J. Mansfield, *advocaat* W. Devroe, QC N. Green ir baristerio S. Singla,
- *Nuova Magrini Galileo SpA*, atstovaujamos *advokát* M. Nedelka,
- *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*, atstovaujamos M. Vráb,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo baristerės S. Kingston,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta ir J. M. Rodríguez Cárcamo,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar ir K. Zawisza,

- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos B. Ricziová,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos F. Castillo de la Torre ir N. Khan, K. Walkerová ir P. Němečková,
 - ELPA priežiūros institucijos, atstovaujamos X. Lewis ir O. Einarsson,
- susipažinęs su 2011 m. rugsėjo 8 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 81 straipsnio, 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205), ypač jo 3 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 6 dalies, bei Komisijos pranešimo dėl konkurencijos institucijų tinklui priklausančių institucijų bendradarbiavimo (OL C 101, 2004, p. 43, toliau – Komisijos pranešimas) 51 punkto aiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant įvairių bendrovių ir *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* (Čekijos konkurencijos institucija) ginčą dėl šios institucijos sprendimo skirti joms baudas už Čekijos konkurencijos teisės pažeidimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir Sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – Stojimo aktas) 2 straipsnyje numatyta:

„Nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų <...> priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos ir tose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir šiame Akte nustatytomis sąlygomis.“
- 4 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3; toliau – EEE susitarimas) 53 straipsnyje, kurio tekstas yra toks pats kaip ir EB 81 straipsnio, draudžiami karteliai, o jo taikymo sritis apima visą Europos ekonominę erdvę (toliau – EEE).
- 5 Reglamento Nr. 1/2003 aštuntoje konstatuojamojoje dalyje numatoma:

„Siekiant užtikrinti veiksmingą Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymą ir tai, kad bendradarbiavimo mechanizmai, numatyti šiame reglamente, tinkamai veiks, būtina įpareigoti valstybių narių konkurencijos institucijas ir teismus taikyti ir [EB] 81 bei 82 straipsnius tais atvejais, kai jie taiko nacionalinius konkurencijos įstatymus susitarimams ir veiksams, galintiems paveikti prekybą tarp valstybių narių. Be to, siekiant vidaus rinkoje sukurti „vienodas žaidimo taisykles“, kurios būtų taikomos susitarimams, įmonių asociacijų sprendimams ir suderintiems veiksams, būtina pagal [EB] 83 straipsnio 2 dalies e punktą nustatyti santykį tarp nacionalinių įstatymų ir Bendrijos konkurencijos teisės <...>“

6 Reglamento Nr. 1/2003 devintoje konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„Sutarties 81 ir 82 straipsnių tikslas – ginti konkurenciją rinkoje. Šis reglamentas, priimtas šioms Sutarties nuostatomis įgyvendinti, netrukdo valstybėms narėms savo teritorijose įgyvendinti nacionalinių teisės aktų, ginančių kitus teisėtus interesus, jeigu tokie teisės aktai suderinami su bendraisiais Bendrijos teisės principais ir kitomis nuostatomis. Valstybių narių konkurencijos institucijos ir teismai gali taikyti šiuos teisės aktus savo teritorijoje tiek, kiek jų pagrindinis tikslas skiriasi nuo tikslo ginti konkurenciją rinkoje <...>.“

7 Pagal Reglamento Nr. 1/2003 septynioliktą konstatuojamąją dalį:

„Kad konkurencijos taisyklės būtų nuosekliai taikomos ir kad tinklas būtų valdomas kiek įmanoma geriau, svarbu išlaikyti taisyklę, kad valstybių narių konkurencijos institucijos automatiškai netenka savo kompetencijos, jei Komisija pati inicijuoja tyrimą <...>.“

8 Šio reglamento aštuonioliktoje konstatuojamojoje dalyje nustatoma:

„Siekiant užtikrinti, kad bylas nagrinėtų tinkamiausios tinklo institucijos, turėtų būti nustatyta bendra taisyklė, leidžianti konkurencijos institucijai sustabdyti ar nutraukti bylą tuo pagrindu, kad šią bylą nagrinėja ar jau nagrinėjo kita institucija, siekiant, kad bylą nagrinėtų viena institucija <...>.“

9 Reglamento Nr. 1/2003 trisdešimt septintoje konstatuojamojoje dalyje, kuri skirta pagrindinių teisių apsaugai, teigiama:

„Šiuo reglamentu pripažįstamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [toliau – Chartija]. Taigi šis reglamentas turėtų būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į šias teises ir principus.“

10 Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnyje taip reglamentuojamas „sąryšis tarp [EB] 81 <...> straipsnio ir nacionalinių konkurencijos įstatymų“:

„1. Valstybių narių konkurencijos institucijos ar nacionaliniai teismai, taikydami nacionalinius konkurencijos įstatymus susitarimams, įmonių asociacijų sprendimams ar suderintiems veiksams tokia prasme, kaip apibrėžta [EB] 81 straipsnio 1 dalyje, jei jie gali paveikti prekybą tarp valstybių narių tokia prasme, kaip apibrėžta minėtoje straipsnio dalyje, tokiems susitarimams, sprendimams ar suderintiems veiksams taiko ir [EB] 81 straipsnio nuostatas.<...>

2. Nacionaliniais konkurencijos įstatymais negali būti draudžiami susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ar suderinti veiksmai, kurie gali paveikti prekybą tarp valstybių narių, tačiau neribojantys konkurencijos, kaip apibrėžta [EB] 81 straipsnio 1 dalyje, arba tenkinantys [EB] 81 straipsnio 3 dalies reikalavimus, arba apimami reglamento dėl [EB] 81 straipsnio 3 dalies taikymo. Šis reglamentas nedraudžia valstybėms narėms priimti ir taikyti savo teritorijoje griežtesnius nacionalinius įstatymus, draudžiančius įmonių vienašališkus veiksmus ar nustatančius už juos sankcijas.

3. Nepažeidžiant Bendrijos teisės bendrųjų principų ir kitų nuostatų, 1 ir 2 dalys netaikomos, kai valstybių narių konkurencijos institucijos ir teismai taiko nacionalinius susijungimų kontrolės įstatymus, ir šios dalys nedraudžia taikyti nacionalinių įstatymų nuostatas, kuriomis daugiausia siekiama kito tikslo, negu [EB] 81 ir 82 straipsniais siekiamas tikslas.“

11 Be to, Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio „Komisijos ir valstybių narių konkurencijos institucijų bendradarbiavimas“ 6 dalies 1 sakinyje yra suformuluota tokia taisyklė:

„Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo pagal III skyriaus nuostatas procedūras, valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti [EB] 81 ir 82 straipsnius.“

12 Reglamento Nr. 1/2003 13 straipsnyje „Proceso sustabdymas ar nutraukimas“ nustatyta:

„1. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių konkurencijos institucijos gauna skundą arba savo iniciatyva imasi priemonių prieš tą patį susitarimą, asociacijos sprendimą ar veiksą remdamosi [EB] 81 arba 82 straipsniu, tuomet faktas, kad viena institucija nagrinėja bylą, yra pakankamas pagrindas kitoms sustabdyti procesą arba atmesti skundą. Komisija taip pat gali atmesti skundą tuo pagrindu, kad valstybės narės konkurencijos institucija jau nagrinėja bylą.

2. Valstybės narės konkurencijos institucija arba Komisija, gavusi skundą dėl susitarimo, asociacijos sprendimo ar veiksmo, kurį jau nagrinėjo kita konkurencijos institucija, gali jį atmesti.“

13 Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio „Vienodas Bendrijos konkurencijos teisės taikymas“ 2 dalyje nustatyta:

„Valstybių narių konkurencijos institucijų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal [EB] 81 ar 82 straipsnį, jau esančių Komisijos sprendimo objektu, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui.“

14 Pagal Reglamento Nr. 1/2003 45 straipsnio 2 dalį reglamentas įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d.

15 Komisijos pranešimo dėl konkurencijos institucijų tinklui priklausančių institucijų bendradarbiavimo skyriuje „3.2 Proceso pradėjimas Komisijoje pagal Tarybos reglamento 11 straipsnio 6 dalį“ pateikiami, be kita ko, tokie paaiškinimai:

„<...>

51. Pagal Reglamento [Nr. 1/2003] 11 straipsnio 6 dalį, Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo pagal [ši reglamentą] procedūrą, valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti [EB] 81 ir 82 straipsnius. Tai reiškia, kad Komisijai pradėjus procedūrą, nacionalinės konkurencijos institucijos negali remdamosi tuo pačiu teisiniu pagrindu dėl to paties ar tų pačių susitarimų ar elgesio imtis veiksmų prieš toje pačioje atitinkamoje geografinėje ir produktų rinkoje veikiančią įmonę ar įmones.

<...>

53. Galimi du atvejai. Pirmuoju, Komisija yra pirma konkurencijos institucija, kuri pradeda sprendimo priėmimo pagal <...> Reglamentą [Nr. 1/2003] procedūras, ir todėl nacionalinės konkurencijos institucijos bylos nagrinėti nebegali. <...> Reglamento [1/2003] 11 straipsnio 6 dalyje numatoma, kad jeigu Komisija pradėjo procedūrą, nacionalinės konkurencijos institucijos nebegali pačios pradėti [EB] 81 ir 82 straipsnių taikymo procedūros dėl to paties ar tų pačių toje pačioje atitinkamoje geografinėje ir produktų rinkoje veikiančios įmonės ar įmonių susitarimų ar elgesio.

<...>“

Nacionalinė teisė

16 Šioje byloje reikšminga Čekijos teisės nuostata yra Konkurencijos apsaugos įstatymo 3 straipsnis. Iki 2001 m. birželio 30 d. buvo taikoma Įstatymu Nr. 63/1991 Sb. (*Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže*) įtvirtinta šios nuostatos redakcija su pakeitimais, o nuo 2001 m. liepos 1 d. – Įstatymu Nr. 143/2001 Sb. (*Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže*) įtvirtinta redakcija.

- 17 Pagal Konkurencijos apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies redakciją, galiojusią iki 2001 m. birželio 30 d.:

„1. Visi konkurentų susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai <...>, kuriais iškraipoma ar gali būti iškraipyta konkurencija prekių rinkoje, yra draudžiami ir niekiniai, išskyrus jei kitaip numatoma šiame įstatyme, specialiaame įstatyme arba Konkurencijos ministerijai suteikus išimtį <...>“.

- 18 Susitarimų ir konkurenciją ribojančių veiksmų draudimas, įtvirtintas Įstatymo Nr. 143/2001 Sb., kuris 2001 m. liepos 1 d. pakeitė Įstatymą Nr. 63/1991 Sb., 3 straipsnio 1 dalyje iš esmės nepasikeitė.

Faktinės aplinkybės, administracinė procedūra ir pagrindinė byla

- 19 Nagrinėjama byla susijusi su pasauliniu lygiu veikiančiu karteliu skirstomųjų įrenginių su dujų izoliacija rinkoje (toliau – ĮDI), kuriame įvairiais laikotarpiais nuo 1988 m. iki 2004 m. dalyvavo daug elektrotechnikos sektoriuje veikiančių Europos ir Japonijos įmonių. Tiek Komisija, tiek *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* 2006 m. ir 2007 m. nagrinėjo tam tikrus šios bylos aspektus ir skyrė baudas su ja susijusioms įmonėms.

Administracinė procedūra Sąjungos lygmeniu

- 20 Remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija, 2004 m. rugsėjo 30 d. Komisija nusiuntė *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* laišką, kuriame pranešė, kad ketina pradėti procedūrą dėl kartelio ĮDI rinkoje. Komisija laiške nurodė, kad nagrinėjami antikonkurenciniai veiksmai didžia dalimi padaryti iki 2004 m. gegužės 1 d. ir kad, atsižvelgiant į sunkumus skirti baudą tik už paskutines šių veiksmų atlikimo dienas (nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2004 m. gegužės 11 d.), per jos vykdomą procedūrą bus vertinami tik šio kartelio veiksmai Europos Sąjungos teritorijoje iki jos plėtros 2004 m. gegužės 1 d. Taigi, pasak Komisijos, mažai tikėtina, kad ji pradėtų procedūrą Čekijos Respublikos atžvilgiu.
- 21 2006 m. balandžio 20 d. Europos Komisija, remdamasi EB 81 straipsniu ir EEE susitarimo 53 straipsniu, siejamais su Reglamentu Nr. 1/2003, pradėjo procedūrą dėl baudos skyrimo. Ši procedūra buvo pradėta iš viso 20 juridinių asmenų, tarp kurių buvo įmonė *Toshiba Corporation* ir kitos ieškovės pagrindinėje byloje, atžvilgiu, prieš tai gavus prašymą neskirti baudos ar ją sumažinti ir 2004 m. atlikus patikrinimus kelių kartelyje dalyvavusių įmonių patalpose.
- 22 2007 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimo dėl procedūros pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/38.899 — Skirstomieji įrenginiai su dujų izoliacija) (toliau – Komisijos sprendimas), kuriuo buvo užbaigta procedūra, motyvuojamosios dalies 2 ir 3 punktuose Komisija pažymi, kad jame nagrinėjamas kartelis nuo 1988 m. balandžio 15 d. iki 2004 m. gegužės 11 d. sudarė vieną ir tęstinį EB 81 straipsnio, o nuo 1994 m. sausio 1 d. ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, apimančią EEE teritoriją, kuriame skirtingos trukmės laikotarpiais dalyvavo įvairios įmonės. Šio sprendimo 6.6.2 skyriuje Komisija nustatė, kad kartelis buvo nutrauktas 2004 m. gegužės 11 d., nes tą dieną buvo surengtas paskutinis darbo susirinkimas, apie kurį ji žinojo ir kuris pasibaigė, kai *Siemens AG* atstovai kitiems kartelio nariams pranešė, jog Komisija tą dieną atlieka netikėtus patikrinimus.
- 23 Remiantis Komisijos sprendimo motyvuojamosios dalies 2, 3, 218 ir 248 punktuose išdėstytais teiginiais, tai buvo sudėtingas ir pasaulinio masto, neskaitant Jungtinių Valstijų ir Kanados, kartelis, turėjęs poveikį Europos Sąjungai ir Europos ekonominei erdvei, kuriame dalyvavusios įmonės, be kita ko, keitėsi svarbia rinkos informacija, pasidalijo rinkas, sudarė susitarimus dėl kainų ir nutraukė bendradarbiavimą su karteliui nepriklausančiais konkurentais.

- 24 Išskyrus vieną įmonę *ABB Ltd*, kuri pasinaudojo Komisijos atleidimo nuo baudų programa, visoms procedūros šalims, tarp jų ir visoms ieškovėms pagrindinėje byloje, buvo skirtos baudos, kurių bendra suma sudarė daugiau kaip 750 mln. EUR. Didžiausia individuali bauda, daugiau kaip 396 mln. EUR, skirta *Siemens AG*.

Administracinė procedūra nacionaliniu lygmeniu

- 25 2006 m. rugpjūčio 2 d. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* pradėjo procedūrą prieš pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio dalyvius dėl Čekijos konkurencijos apsaugos įstatymo pažeidimo. 2007 m. vasario 9 d. ji priėmė pirmą sprendimą, kurį ieškovės pagrindinėje byloje buvo apskundusios administracine tvarka. Išnagrinėjęs skundą, 2007 m. balandžio 26 d. sprendimu *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* pirmininkas pakeitė pirmą sprendimą.
- 26 Šiame 2007 m. balandžio 26 d. sprendime pirmininkas konstatavo, kad *ABB Management Services Ltd* (*ABB Power Technologies Management Ltd* teisių perėmėja), *ABB Switzerland Ltd*, *ABB Ltd*, *Alstom*, *Areva T&D SA*, *Fuji Electric Holdings Co. Ltd*, *Fuji Electric Systems Co. Ltd*, *Hitachi Ltd*, *Hitachi Europe Ltd*, *Mitsubishi Electric Corp.*, *Toshiba Corporation*, *Schneider Electric SA*, *Siemens AG*, *Siemens AG Österreich* (*VA Technologie AG* ir *VA Tech T&D GmbH* teisių perėmėja), *VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG*, *Siemens Transmission and Distribution Ltd* (anksčiau *VA Tech Transmission & Distribution Ltd*) ir *Nuova Magrini Galileo SpA* dalyvavo kartelyje Čekijos Respublikos teritorijoje. Taip šios konkuruojančios įmonės laikotarpiu iki 2001 m. birželio 30 d. pažeidė Konkurencijos apsaugos įstatymo redakcijos, įtvirtintos iš dalies pakeistu Įstatymu Nr. 63/1991 Sb., 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą draudimą, o laikotarpiu nuo 2001 m. liepos 1 d. iki 2004 m. kovo 3 d. – šio įstatymo redakcijos, įtvirtintos Įstatymu Nr. 143/2001 Sb., 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą draudimą. Taigi šios įmonės pažeidė Konkurencijos apsaugos įstatymą laikotarpiu iki 2004 m. kovo 3 d.
- 27 Nustatydama pažeidimo nutraukimo datą, *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* atsizvelgė į paskutinę datą, su kuria galėjo būti siejamas pažeidimo egzistavimas, – 2004 m. kovo 3 d., kai buvo registruotas paskutinis elektroninis laiškas, rodantis, kad tarp pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio dalyvių egzistuoja ryšiai. Remiantis per teismo posėdį Čekijos Respublikos ir *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* atstovų pateikta informacija, nustatant kartelio pabaigos datą Čekijos konkurencijos teisėje remiamasi kitokiais vertinimo kriterijais nei tie, kuriais remiasi Komisija.
- 28 Išskyrus vieną įmonę, kuriai buvo taikoma nacionalinė atleidimo nuo baudų programa, visoms įmonėms, dėl kurių vyko procedūra nacionaliniu lygmeniu, buvo skirtos baudos.

Procesas Čekijos teismuose

- 29 Ieškovės pagrindinėje byloje *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* sprendimą apskundė *Krajský soud v Brně* (Brno apygardos teismas). Skunde jos, be kita ko, tvirtino, kad ši institucija neteisingai nustatė pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio trukmę ir sąmoningai nusprendė, jog jis buvo nutrauktas iki Čekijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą, kad pateisintų Konkurencijos apsaugos įstatymo taikymą. Ieškovių teigimu, iš Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies išplaukia, kad ši institucija nebeturėjo kompetencijos pradėti procedūros nacionaliniu lygmeniu, nes Komisija toje pačioje byloje jau buvo inicijavusi procedūrą Europos lygmeniu. Remdamosi tuo jos padarė išvadą, kad procedūra nacionaliniu lygiu pažeidžia *ne bis in idem* principą, kuris draudžia sudėti sankcijas.
- 30 2008 m. birželio 25 d. sprendimu *Krajský soud v Brně* panaikino ir 2007 m. balandžio 26 d. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* sprendimą, ir pirmąjį 2007 m. vasario 9 d. sprendimą.

- 31 *Krajský soud v Brně* manė, kad ieškovių pagrindinėje byloje veiksmai yra vienas ir tęstinis pažeidimas, o remdamasis Komisijos sprendimu padarė išvadą, kad *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* klaidingai nusprendė, jog pažeidimas buvo baigtas 2004 m. kovo 3 d. Anot jo, jis buvo tęsiamas iki 2004 m. gegužės 11 d., t. y. po Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą ir įsigaliojus Reglamentui Nr. 1/2003. Todėl jis turėjo būti laikomas įvykdytu galiojant „naujam įstatymui“, t. y. EB 81 straipsniui ir Reglamentui Nr. 1/2003. Kadangi dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo „pasaulinio masto kartelio“ Komisija jau buvo pradėjusi procedūrą pagal EB 81 straipsnį ir skyrusi sankcijas, nauja procedūra toje pačioje byloje pažeidžia *ne bis in idem* principą. *Krajský soud v Brně*, be kita ko, manė, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies pirmą sakinį *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* nebeturi kompetencijos nagrinėti šią bylą EB 81 straipsnio pagrindu.
- 32 *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* padavė *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) kasacinį skundą dėl *Krajský soud v Brně* sprendimo. Ji tvirtina tebeturinti kompetenciją persekioti ieškoves pagrindinėje byloje už jų veiksmus iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą datos, nes Komisija negalėjo persekioti už iki tos dienos padarytus pažeidimus, susijusius su šia valstybe. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* nuomone, įvairiose jurisdikcijose skiriamos sankcijos už pasaulinio masto kartelį nepažeidžia *ne bis in idem* principo. Ji tvirtino, kad Komisija ir ji nagrinėjo teritoriniu požiūriu skirtingas šio kartelio pasekmes. Be to, Teisingumo Teismo praktikoje, suformuotoje remiantis 1969 m. vasario 13 d. Sprendimu *Walt Wilhelm ir kt.* (14/68, Rink. p. 1), leidžiama lygiagrečiai taikyti Sąjungos ir nacionalinės konkurencijos teisės nuostatas.
- 33 2009 m. balandžio 10 d. sprendimu *Nejvyšší správní soud* panaikino *Krajský soud v Brně* sprendimą.
- 34 *Nejvyšší správní soud* nusprendė, kad *Krajský soud v Brně* neteisingai kvalifikavo atitinkamų įmonių dalyvavimą kartelyje kaip vieną tęstinį pažeidimą. *Nejvyšší správní soud* nuomone, reikėjo pripažinti du atskirus pažeidimus, o Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą data šiuo atžvilgiu yra esminė, nes po jos pasikeitė institucijų kompetencija. Jo teigimu, iki įstojimo kartelis Čekijos teritorijoje priklausė išimtinai nacionalinei jurisdikcijai ir už jį galėjo būti baudžiama tik pagal nacionalinę teisę. Taigi, *Nejvyšší správní soud* grąžino bylą iš naujo nagrinėti *Krajský soud v Brně*.
- 35 *Krajský soud v Brně* pažymi, kad nors pagal Įstatymo Nr. 150/2002 Sb. dėl administracinių bylų teisenos (*Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní*) 110 straipsnio 3 dalį jis privalo laikytis *Nejvyšší správní soud* atliktos teisinės analizės, jam atrodo esant būtina išsiaiškinti kai kuriuos Sąjungos teisės dalykus, susijusius, pirma, su Čekijos Respublikos įstojimu į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d. ir, antra, su Reglamento Nr. 1/2003 įsigaliojimu.
- 36 Šiomis aplinkybėmis *Krajský soud v Brně* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar EB 81 straipsnį (dabar – SESV 101 straipsnis) ir Reglamentą [Nr. 1/2003] reikia aiškinti taip, kad šios nuostatos yra taikytinos (procedūroje, pradėtoje po 2004 m. gegužės 1 d.) visam kartelio, kuris Čekijos Respublikos teritorijoje pradėjo veikti iki jos įstojimo į Europos Sąjungą (t. y. iki 2004 m. gegužės 1 d.) ir tęsėsi bei baigėsi Čekijai įstojus į Europos Sąjungą, veikimo laikotarpiui?
 2. Ar Reglamento [Nr. 1/2003] 11 straipsnio 6 dalį, siejamą su 3 straipsnio 1 dalimi ir septyniolika konstatuojamąja dalimi, Komisijos pranešimo <...> 51 punktu, <...> Chartijoje <...> įtvirtintu *ne bis in idem* principu ir bendraisiais Europos teisės principais, reikia aiškinti taip, kad jei Komisija po 2004 m. gegužės 1 d. pradeda procedūrą dėl EB 81 straipsnio pažeidimo ir priima sprendimą dėl esmės:
 - a) valstybių narių konkurencijos institucijos automatiškai visam laikui praranda kompetenciją nagrinėti tuos pačius veiksmus?
 - b) valstybių narių konkurencijos institucijos praranda kompetenciją tų pačių veiksmų atžvilgiu taikyti nacionalinės teisės nuostatas, panašias į įtvirtintąsias EB 81 straipsnyje <...>?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 37 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimų formuluotės reikia pažymėti kelis dalykus. Pirmajame klausime dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio poveikiui Čekijos teritorijoje taikytinos teisės nustatymo kalbama apie procedūrą, pradėtą po Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d., susijusią su karteliu, kuris tos valstybės teritorijoje prasidėjo iki tos datos, tęsėsi ir buvo nutrauktas tik po šios datos. Antrasis klausimas yra susijęs su Komisijos sprendimo, kuriuo skiriamos sankcijos už antikonkurencinius veiksmus, priėmimo įtaka nacionalinės konkurencijos institucijos galimybei pradėti arba tęsti procedūrą dėl to paties elgesio („tų pačių veiksmų“).
- 38 Tokią klausimų formuluotę paaiškina tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog pagrindinėje byloje nagrinėjama kartelį ĮDI rinkoje reikia laikyti vienu ir tęstiniu elgesiu, kuris buvo nutrauktas tik po to, kai Čekijos Respublika įstojo į Sąjungą, ir šį antikonkurencinį elgesį bendrai vertinti atsižvelgiant į tą dieną, kai jis buvo nutrauktas, galiojusią teisę, t. y. EB 81 straipsnį ir Reglamentą Nr. 1/2003.
- 39 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip ir ieškovės pagrindinėje byloje, remiasi Komisijos sprendimu ir mano, kad juo atitinkamos bendrovės buvo nubaustos už veiksmus Čekijos Respublikoje, todėl *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* po Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą ir Reglamento Nr. 1/2003 išgaliojimo nebeturėjo kompetencijos persekioti įmonių ir skirti sankcijas už kartelio poveikį Čekijos teritorijoje net ir dėl laikotarpio iki įstojimo.
- 40 Tačiau prašyme priimti prejudicinį sprendimą pažymima, kad 2004 m. rugsėjo 30 d. Komisija informavo *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže*, jog ketina pradėti procedūrą dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio ĮDI rinkoje, ir pažymėjo, kad antikonkurenciniai veiksmai didžia dalimi buvo padaryti iki 2004 m. gegužės 1 d. ir kad per jos pradėtą procedūrą bus vertinami tik kartelio veiksmai Sąjungos, kokia ji buvo iki plėtros 2004 m. gegužės 1 d., teritorijoje.
- 41 Be to, savo rašytinėse pastabose Komisija pabrėžė, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą 29 punkte jos sprendimo taikymo sritis aiškinama neteisingai ir kad jos sprendimu sankcijos nebuvo skirtos už antikonkurencinių veiksmų poveikį, pasireiškusį Čekijos teritorijoje iki 2004 m. gegužės 1 d.
- 42 Galiausiai iš paties prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamame *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* sprendime atsižvelgiama tik į atitinkamų įmonių kartelio Čekijos teritorijoje iki 2004 m. gegužės 1 d. padarytą antikonkurencinį poveikį. Taigi, sprendimas yra susijęs tik su laikotarpiu iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą.
- 43 Prejudicinius klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant į šias pirmines pastabas.

Dėl pirmojo klausimo

- 44 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad per procedūrą, pradėtą po 2004 m. gegužės 1 d., jos gali būti taikomos karteliui, kurio poveikis pasireiškė valstybės narės, įstojusios į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d., teritorijoje laikotarpiu iki šios datos.

- 45 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad aiškinant ir taikant EB 81 straipsnį ir Reglamentą Nr. 1/2003 reikia atsižvelgti į konkrečią tam tikros valstybės, kaip antai Čekijos Respublika, kuri Sąjungos nare tapo 2004 m. gegužės 1 d., situaciją (dėl 1969 m. liepos 17 d. Tarybos direktyvos 69/335/EEB dėl netiesioginių mokesčių, taikomų kapitalui pritraukti [dėl netiesioginių pritraukto kapitalo mokesčių] (OL L 249, p. 25; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 11) žr. 2007 m. birželio 21 d. Sprendimo *Optimus – Telecomunicações*, C-366/05, Rink. p. I-4985, 25 punktą ir 2009 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Elektrownia Pątnów II*, C-441/08, Rink. p. I-10799, 30 punktą).
- 46 Pagal Stojimo akto 2 straipsnį nuo įstojimo dienos pirminių Sutarčių ir prieš įstojimą institucijų ir Europos centrinio banko priimtų aktų nuostatos naujosioms valstybėms narėms yra privalomos nuo įstojimo dienos, t. y. nuo 2004 m. gegužės 1 d., ir tose valstybėse taikomos tose Sutartyse ir stojimo akte nustatytais sąlygomis.
- 47 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką procedūrinės normos paprastai taikomos visiems jų įsigaliojimo momentu nagrinėjamiems ginčams, skirtingai nei materialinės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip netaikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms (žr. 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80-217/80, Rink. p. 2735, 9 punktą; 1993 m. liepos 6 d. Sprendimo *CT Control (Rotterdam) ir JCT Benelux prieš Komisiją*, C-121/91 ir C-122/91, Rink. p. I-3873, 22 punktą; 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, Rink. p. I-2049, 31 punktą ir 2008 m. vasario 14 d. Sprendimo *Varec*, C-450/06, Rink. p. I-581, 27 punktą).
- 48 Reglamente Nr. 1/2003 yra ir procedūrinių, ir materialinių normų.
- 49 Kaip savo išvados 43 punkte pažymėjo generalinė advokatė, šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje, kaip ir EB 81 straipsnyje, yra įtvirtintos materialinės teisės normos, pagal kurias konkurencijos institucijos vertina įmonių susitarimus ir kurios yra materialinės Sąjungos teisės normos.
- 50 Tokios materialinės teisės normos iš principo negali būti taikomos atgaline data, nesvarbu, ar toks taikymas suinteresuotiesiems asmenims galėtų sukelti nepalankių pasekmių. Teisinio saugumo principas reikalauja, kad visos faktinės situacijos, nebent aiškiai nurodyta kitaip, paprastai būtų vertinamos pagal joms susiklostant galiojusias teisės normas (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Bavaria*, C-120/08, Rink. p. I-13393, 40 ir 41 punktus).
- 51 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, darytina išvada, kad, siekiant užtikrinti teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų paisymą, materialinės Sąjungos teisės normos turi būti aiškinamos taip, kad jos taikomos iki jų įsigaliojimo susiklosčiusioms situacijoms, tik jeigu iš jų teksto, tikslų ar bendros struktūros akivaizdžiai matyti, kad joms turi būti pripažintas toks poveikis (žr. 2011 m. kovo 24 d. Sprendimo *ISD Polska ir kt. prieš Komisiją*, C-369/09 P, Rink. p. I-2011, 98 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 52 Tačiau šioje byloje nei EB 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio ar Stojimo akto tekstas, nei jų tikslas ar struktūra nesuteikia aiškaus pagrindo taikyti šias abi normas atgaline data.
- 53 Šių išvadų nepaneigia ieškovių pagrindinėje byloje pateikti argumentai.
- 54 Pirma, kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje bando kaip argumentu remtis 1989 m. spalio 17 d. Sprendimo *Dow Chemical Ibérica ir kt. prieš Komisiją* (97/87-99/87, Rink. p. 3165) 62 ir 63 punktais ir teigia, kad šioje byloje Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalies taikymo negalima apriboti ir taikyti tik tiems pažeidimams, kurie buvo padaryti po Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, ir kad Komisija yra kompetentinga skirti sankcijas už antikoncepcinius veiksmus, atliktus šios valstybės teritorijoje iki įstojimo.

- 55 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad minėto Sprendimo *Dow Chemical Ibérica ir kt. prieš Komisiją* 62 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, jog nuo Ispanijos Karalystės įstojimo dienos, t. y. 1986 m. sausio 1 d., 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17, Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties [81] ir [82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), taikomas šioje naujoje valstybėje narėje, todėl Ispanijoje įsteigtose įmonėse galėjo būti atliekami patikrinimai nuo 1986 m. sausio 1 d. Remiantis šio sprendimo 63 punktu darytina išvada, kad Komisijos teisė po šios datos atlikti Ispanijoje įsteigtose įmonėse patikrinimus negali būti apribota tik veiksmais, atliktais po įstojimo, bet gali apimti ir veiksmus iki šios datos.
- 56 Vis dėlto byloje, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *Dow Chemical Ibérica ir kt. prieš Komisiją*, buvo kalbama ne apie materialinių normų, o tik apie procedūrinių normų, konkrečiai tariant, apie nuostatų, susijusių su Komisijos įmonių patalpose atliekamais patikrinimais, taikymą.
- 57 Tačiau Sprendime *Dow Chemical Ibérica ir kt. prieš Komisiją* nieko nesakoma apie tai, ar materialinės Sąjungos konkurencijos teisės normos taikomos antikonkurenciniam kartelio poveikiui, pasireiškusiam naujos valstybės narės teritorijoje laikotarpiu iki jai įstojant į Sąjungą.
- 58 Antra, kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje remiasi teismo praktika, pagal kurią nauja norma nedelsiant taikoma būsimoms galiojant ankstesnei normai susiklosčiusios situacijos pasekmėms, ir teigia, kad po valstybės įstojimo į Sąjungą šios teisė turi būti taikoma iš karto vertinant faktines aplinkybes, atsiradusias iki įstojimo. 1997 m. spalio 2 d. Sprendimo *Saldanha ir MTS (C-122/96, Rink. p. I-5325)*, į kurį daro nuorodą šios bendrovės, 14 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad akte dėl valstybės narės, nagrinėtų atveju – Austrijos Respublikos, stojimo sąlygų, nesant specialios nuostatos dėl tam tikros EB sutarties nuostatos taikymo, ši nuostata laikytina taikytina nedelsiant ir saistančia šią valstybę narę nuo jos įstojimo datos, todėl ji galioja būsimoms iki šios naujos valstybės narės įstojimo susiklosčiusios situacijos pasekmėms.
- 59 Tokiu argumentu negalima remtis norint pagrįsti EB 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 1/2003 taikymą atgaline data veiksams iki valstybės įstojimo į Sąjungą.
- 60 EB 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalies nuostatos taikomos galimam pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio antikonkurenciniam poveikiui Čekijos teritorijoje, tik jei siekiama skirti sankcijas už šį poveikį, kiek jis atsirado laikotarpiu po 2004 m. gegužės 1 d. Kaip konstatuota šio sprendimo 42 punkte, remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, pagrindinė byla yra susijusi su Čekijos Respublikos konkurencijos teisės pažeidimu, kuris buvo baigtas iki šios valstybės įstojimo į Sąjungą. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* taikė tik nacionalinę konkurencijos teisę antikonkurencinių veiksmų, kurie buvo atliekami Čekijos teritorijoje iki įstojimo, poveikiui, pasireiškusiam iki tos datos. Ji neskyrė sankcijų už iki įstojimo atliktų veiksmų poveikį ateityje.
- 61 Trečia, kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje tvirtino, kad Čekijos Respublikos teritorijoje iki 2004 m. gegužės 1 d. galiojusio Konkurencijos apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje iš esmės buvo įtvirtintas toks pats antikonkurencinių susitarimų ir veiksmų draudimas kaip ir įtvirtintas EB 81 straipsnyje ir kad iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą Čekijos konkurencijos teisė buvo iš esmės suderinta su Sąjungos teise šioje srityje. Europos sutarties, steigiančios Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Čekijos Respublikos asociaciją (OL L 360, 1994, p. 2), pasirašytos Liuksemburge 1993 m. spalio 4 d. ir įsigaliojusios 1995 m. vasario 1 d., 64 straipsnyje buvo numatyta nuostata, analogiška įtvirtintajai EB 81 straipsnyje. Ieškovių pagrindinėje byloje teigimu, Čekijos Respublikai įstojus į Sąjungą šioje valstybėje nebuvo sukurtos naujos bendrovių veiklą reglamentuojančios normos, kurios būtų uždraudusios iki tol teisėtus veiksmus. EB 81 straipsnio taikymas visam pagrindinėje byloje nagrinėjamam karteliui, įskaitant iki įstojimo įgyvendintai jo daliai, suinteresuotųjų įmonių atveju nepažeidžia teisinio saugumo principo.

- 62 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad iki 2004 m. gegužės 1 d. Čekijos nacionalinės institucijos buvo vienintelės, turinčios kompetenciją taikyti ir įgyvendinti tiek nacionalinę teisę, tiek minėtą Europos sutartį, kiek tai susiję su Čekijos teritorijoje pasireiškiančio antikonkurencinių veiksmų poveikio vertinimu. Be to, iki šios datos Reglamentas Nr. 1/2003, kurio 3 straipsnio 1 dalyje pirmą kartą įtvirtinta įvairių nacionalinių konkurencijos institucijų pareiga jame numatytais sąlygomis lygiagrečiai taikyti EB 81 straipsnį ir nacionalinę konkurencijos teisę, nebuvo taikomas nei naujosiose, nei senosiose valstybėse narėse. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 45 straipsnio antrą pastraipą jis taikomas tik nuo 2004 m. gegužės 1 d.
- 63 Kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje taip pat tvirtino, kad švelnesnės baudmės taikymo atgaline data principas pateisina pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio antikonkurencinio poveikio Čekijos teritorijoje iki 2004 m. gegužės 1 d. vertinimą pagal EB 81 straipsnį ir Reglamentą Nr. 1/2003. Bendrovių teigimu, šis Teisingumo Teismo baudžiamosiose bylose pripažintas principas turėtų būti taikomas ir konkurencijos teisėje administracinių pažeidimų bylose.
- 64 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad švelnesnės baudmės taikymo atgaline data principas, kuris kilęs iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų ir yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, kurio laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas (2005 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Berlusconi ir kt.*, C-387/02, C-391/02 ir C-403/02, Rink. p. I-3565, 67 ir 68 punktai; 2008 m. kovo 11 d. Sprendimo *Jager*, C-420/06, Rink. p. I-1315, 59 punktas ir 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, Rink. p. I-3015, 61 punktas), yra įtvirtintas ir Chartijos 49 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje.
- 65 Tačiau reikia pažymėti, kad remdamosi šiuo principu ieškovės pagrindinėje byloje iš tikrųjų siekia ne švelnesnės sankcijos už laikotarpį iki 2004 m. gegužės 1 d. taikymo, o to, kad *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* galiausiai nepriimtų jokio sprendimo dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio poveikio Čekijos teritorijoje. Šios bendrovės nori, kad švelnesnės baudmės taikymo atgaline data principas galiausiai būtų išaiškintas taip, jog ši institucija neturi kompetencijos skirti sankcijų už kartelį už laikotarpį iki 2004 m. gegužės 1 d. ir antikonkurencinis kartelio poveikis per šį laikotarpį yra įvertintas Komisijos sprendime.
- 66 Kaip savo išvados 61 punkte pažymėjo generalinė advokatė, tokiais argumentais siekiama užginčyti pačią *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* kompetenciją skirti baudas. Šis klausimas yra susijęs su Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies ir *ne bis in idem* principo, kurie bus nagrinėjami kartu su antruoju klausimu, o ne su švelnesnės baudmės taikymo atgaline data principo išaiškinimu.
- 67 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad EB 81 straipsnio ir Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti aiškinamos taip, jog per procedūrą, pradėtą po 2004 m. gegužės 1 d., jos negali būti taikomos karteliui, kurio poveikis pasireiškė valstybės narės, įstojusios į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d., teritorijoje laikotarpiu iki šios datos.

Dėl antrojo klausimo

- 68 Antruoju klausimu, kurį sudaro dvi dalys, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Komisijai po 2004 m. gegužės 1 d. pradėjus procedūrą dėl baudos skyrimo tą dieną į ES įstojusios valstybės narės konkurencijos institucija visam laikui praranda kompetenciją pagal nacionalinę konkurencijos teisę tirti kartelį, kurio poveikis pasireiškė tos valstybės teritorijoje prieš jai įstojant į Sąjungą. Tam prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visu pirma prašo išaiškinti Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį kartu su 3 straipsnio 1 dalimi ir nurodyti, kaip kompetencija tokiais procedūrai pradėti turi būti paskirstoma tarp nacionalinės konkurencijos institucijos ir Komisijos. Antra, šis teismas klausia Teisingumo Teismo dėl konkurencijos institucijos veiksmų laisvės taikyti nacionalinę konkurencijos teisę atsižvelgiant į *ne bis in idem* principą.

Nacionalinių institucijų ir Sąjungos institucijų kompetencijos padalijimas konkurencijos srityje kartelių bylose

- 69 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir ieškovės pagrindinėje byloje mano, kad pagal bendrai skaitomas Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies nuostatas *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* galutinai neteko kompetencijos persekioti už pagrindinėje byloje nagrinėjamą kartelį tuo momentu, kai Komisija pradėjo procedūrą dėl baudos skyrimo. ELPA priežiūros institucija mano, kad Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalis turi būti aiškinama taip, jog nacionalinės konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti nacionalinę konkurencijos teisę, kai Komisija pradeda procedūrą dėl tų pačių faktų, kurie nagrinėjami šių nacionalinių institucijų pradėtoje procedūroje.
- 70 Neabejotina, kad Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalyje, pagal kurią valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti EB 81 ir 82 straipsnius, kai Komisija pradeda procedūrą siekdama priimti sprendimą pagal šio reglamento III skyrių, yra įtvirtinta procedūrinė norma, nuo 2004 m. gegužės 1 d. taikytina visose valstybėse narėse, įskaitant kartelių, kurie susiję su iki tos datos susiklosčiusiomis aplinkybėmis, procedūras.
- 71 Iš karto reikia priminti, kad šiuo atveju pagrindinėje byloje aptariamame *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* sprendime nagrinėjamas tik kartelio iki 2004 m. gegužės 1 d. sukeltas antikonkurencinis poveikis ir dėl to jis susijęs su laikotarpiu iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, kada EB 81 straipsnis nebuvo taikomas toje valstybėje. Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies nuostatos *a priori* negali neleisti taikyti nacionalinių konkurencijos teisės nuostatų, kaip antai įtvirtintos Konkurencijos apsaugos įstatymo 3 straipsnyje.
- 72 Tačiau reikia išnagrinėti, kiek nacionalinės konkurencijos institucijos netenka kompetencijos, kaip numatyta Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalyje, nes, pasak ieškovių ir ELPA priežiūros institucijos, tokios institucijos nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, 2004 m. gegužės 1 d., netenka kompetencijos ne tik taikyti EB 81 ir 82 straipsnius, bet ir galutinai netenka kompetencijos taikyti nacionalinę konkurencijos teisę veiksams, kurie gali paveikti prekybą tarp valstybių narių ir kurie nagrinėjami Komisijos sprendime.
- 73 Aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą bei reglamentavimo, kurio dalis ji yra, tikslus (žr., be kita ko, 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, Rink. p. 3781, 12 punktą ir 2010 m. spalio 7 d. Sprendimo *Lassal*, C-162/09, Rink. p. I-9217, 49 punktą).
- 74 Kaip savo išvados 77 punkte pažymėjo generalinė advokatė ir dauguma Teisingumo Teismui pastabas pateikusių suinteresuotųjų asmenų, Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalis iš esmės yra glaudžiai susijusi su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi.
- 75 Nagrinėjant šias abi nuostatas kartu paaiškėja, kad Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyriaus nuostatas nacionalinės konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti ne tik Sąjungos konkurencijos teisę, bet ir dalį jų nacionalinės konkurencijos teisės.
- 76 Toliau taikytinos nacionalinės konkurencijos teisės dalys nurodomos Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse, kurios patikslintos šio reglamento aštuntoje ir devintoje konstatuojamosiose dalyse. Šio reglamento 3 straipsnio 2 dalies paskutiniame sakinyje ir 3 dalyje teigiama, kad valstybės narės gali taikyti savo teritorijoje griežtesnius nacionalinius įstatymus, draudžiančius „įmonių vienašališkus veiksmus“ ar nustatančius už juos sankcijas, ir bet kuriuo atveju gali taikyti nacionalinius susijungimų kontrolės įstatymus ir nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis siekiama visiškai kitokio tikslo nei EB 81 ir 82 straipsniais.

- 77 Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje yra nustatytas glaudus ryšys tarp EB 81 straipsnyje įtvirtinto kartelių draudimo ir atitinkamų nacionalinės konkurencijos teisės nuostatų. Kai nacionalinės konkurencijos institucija įmonių susitarimui, kuris gali paveikti prekybą tarp valstybių narių, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, taiko kartelius draudžiančias nacionalinės teisės nuostatas, pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį ji lygiagrečiai privalo taikyti ir EB 81 straipsnį.
- 78 Kadangi Komisijai pradėjus procedūrą dėl sprendimo priėmimo pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių nacionalinė konkurencijos institucija pagal jo 11 straipsnio 6 dalies pirmą sakinį negali taikyti EB 81 straipsnio, nacionalinė institucija taip pat netenka galimybės taikyti kartelius draudžiančias nacionalinės teisės nuostatas.
- 79 Tačiau Reglamente Nr. 1/2003 neteigiama, kad Komisijai pradėjus procedūrą nacionalinės konkurencijos institucijos galutinai ir visam laikui netenka kompetencijos taikyti nacionalinę konkurencijos teisę.
- 80 Kaip savo rašytinėse pastabose teigia Komisija, jai užbaigus pradėtą procedūrą, nacionalinės konkurencijos institucijos vėl įgyja kompetenciją.
- 81 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos ir nacionalinė konkurencijos teisės taikomos lygiagrečiai (minėto Sprendimo *Wilhelm ir kt.* 3 punktas; 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Milk Marque ir National Farmers' Union*, C-137/00, Rink. p. I-7975, 61 punktas ir 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Manfredi ir kt.*, C-295/04-C-298/04, Rink. p. I-6619, 38 punktas). Europos ir nacionaliniu lygmeniu veikiančiose konkurencijos teisės normose ribojamoji praktika vertinama skirtingais aspektais (žr. minėtų sprendimų *Wilhelm ir kt.* 3 punktą; *Manfredi ir kt.* 38 punktą ir 2010 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Akzo Nobel Chemicals ir Akros Chemicals prieš Komisiją ir kt.*, C-550/07 P, Rink. p. I-8301, 103 punktą), o jų taikymo sritys nesutampa (2009 m. spalio 1 d. Sprendimo *Compañía Española de Comercialización de Aceite*, C-505/07, Rink. p. I-8963, 52 punktas).
- 82 Priėmus Reglamentą Nr. 1/2003 situacija nepasikeitė.
- 83 Tokį aiškinimą patvirtina tai, kad, remiantis Komisijos pateikto Tarybos reglamento dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo ir reglamentų (EEB) Nr. 1017/68, (EEB) Nr. 2988/74, (EEB) Nr. 4056/86 ir (EEB) Nr. 3975/87 pakeitimo pasiūlymu [COM(2000) 582 galutinis] (OL C 365 E, 2000, p. 284), Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio tekstas turėjo būti toks, kad kai kartelis, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, arba piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal EB 82 straipsnį, gali paveikti prekybą tarp valstybių narių, vienintelė taikoma teisė yra Sąjungos konkurencijos teisė, o nacionalinės konkurencijos teisės tokiu atveju netaikomos. Tačiau kitaip, negu iš pradžių siūlė Komisija, Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnis leidžia toliau vienai ir tai pačiai bylai taikyti ir Sąjungos konkurencijos teisės normas (EB 81 ir 82 straipsnius), ir šios srities nacionalinę teisę.
- 84 Be to, pagal Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 2 dalį valstybių narių konkurencijos institucijų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal EB 81 ar 82 straipsnį, kurie jau yra Komisijos sprendimo dalykas, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui.
- 85 Iš šios nuostatos matyti, kad valstybių narių konkurencijos institucijos gali imtis veiksmų net ir tuo atveju, jei pati Komisija jau yra priėmusi sprendimą. Šioje nuostatoje konstatuojama, kad nacionalinės institucijos gali imtis veiksmų po Komisijos įsikišimo, joms tik draudžiama priimti priešingą sprendimą, nei anksčiau priimtas Komisijos.
- 86 Remiantis Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 2 dalies tekstu, atrodo, ši nuostata nacionalinėms konkurencijos institucijoms leidžia taikyti tik Sąjungos konkurencijos teisę. Tačiau toks reglamentavimas turėtų būti juo labiau taikomas ir tuo atveju, kai nacionalinės konkurencijos institucijos ketina taikyti

nacionalinę konkurencijos teisę. Kadangi nacionalinės konkurencijos institucijos turi teisę taikyti Sąjungos teisę po to, kai Komisija priima sprendimą, joms juo labiau turi būti leidžiama taikyti savo nacionalinę teisę su sąlyga, jeigu jos laikosi Sąjungos teisės nuostatų pagal Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnį.

- 87 Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 2 dalies taikymo negalima susiaurinti iki atvejo, kai Europos Komisija pagal Reglamento Nr. 1/2003 10 straipsnį iš pradžių konstatuoja, kad EB 81 straipsnis arba EB 82 straipsnis netaikytini. Priešingai, nei teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje, Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgiant į jos plačią formuluotę ir padėtį bendroje sistemoje, įtraukus ją į bendradarbiavimui skirtą skyrių, apimami visi įmanomi sprendimai, kuriuos Komisija gali priimti remdamasi Reglamentu Nr. 1/2003, ir ji jokiū būdu neapsiriboja tik tam tikra sprendimų rūšimi.
- 88 Kai kurios ieškovės pagrindinėje byloje bando remtis Reglamento Nr. 1/2003 aštuoniolikta konstatuojamąja dalimi, pagal kurią, siekiant užtikrinti, kad bylas nagrinėtų tinkamiausios tinklo konkurencijos institucijos, reikia leisti konkurencijos institucijai sustabdyti bylą arba ją nutraukti tuo pagrindu, kad šią bylą nagrinėja ar jau nagrinėjo kita institucija, siekiant, kad bylą nagrinėtų viena institucija. Viena ieškovė pagrindinėje byloje remiasi šia konstatuojamąja dalimi ir teigia, kad šis reglamentas grindžiamas principu, jog kiekvieną bylą turi nagrinėti viena institucija – ta, kuri geriausiai tai gali padaryti.
- 89 Tačiau Reglamento Nr. 1/2003 aštuonioliktos konstatuojamosios dalies negalima aiškinti taip, kad esą Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė iš nacionalinių konkurencijos institucijų atimti kompetenciją taikyti nacionalinę konkurencijos teisę, kai pati Komisija jau yra priėmusi sprendimą.
- 90 Ši konstatuojamoji dalis nėra susijusi su Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalyje numatytu nacionalinių institucijų kompetencijos netekimu. Ją reikia sieti su šio reglamento 13 straipsniu, pagal kurį kiekviena konkurencijos institucijų tinkle dalyvaujanti nacionalinė konkurencijos institucija gali, bet neprivalo, sustabdyti pradėtą procedūrą arba atmesti jai pateiktą skundą, jei tą pačią bylą nagrinėja kita šiam tinklui priklausanti nacionalinė institucija. Iš Reglamento Nr. 1/2003 13 straipsnio ir aštuonioliktos konstatuojamosios dalies matyti, kad šiame tinkle dalyvaujančios nacionalinės institucijos turi didelę diskreciją užtikrinti optimalų bylų paskirstymą jame.
- 91 Iš šio sprendimo 74–90 punktuose išdėstytų svarstymų matyti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį kartu su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi negalima teigti, jog Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyriaus nuostatas nacionalinės konkurencijos institucijos galutinai ir visam laikui netenka kompetencijos taikyti nacionalinę konkurencijos teisę. Tokioje situacijoje, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, kai valstybės narės konkurencijos institucija, taikydama nacionalinę konkurencijos teisę, taiko sankcijas dėl antikoncepcinio kartelio poveikio, sukkelto tos valstybės narės teritorijoje laikotarpiu iki jos įstojimo į Sąjungą, kartu skaitomos Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies nuostatos juo labiau negali trukdyti taikyti nacionalinės konkurencijos teisės nuostatų šių laikotarpių atžvilgiu.
- 92 Todėl į antrojo klausimo pirmąją dalį reikia atsakyti, kad Komisijai pradėjus procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių dėl kartelio atitinkamos valstybės narės konkurencijos institucija pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį, skaitomą kartu su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi, nepraranda kompetencijos pagal nacionalinę konkurencijos teisę taikyti sankcijas už antikoncepcinį šio kartelio poveikį, sukeltą tos valstybės narės teritorijoje laikotarpiu iki jos įstojimo į Sąjungą.

Ne bis in idem principas

- 93 Antrojo klausimo antra dalimi siekiama išsiaiškinti, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip antai pagrindinėje byloje, *ne bis in idem* principas neleidžia nacionalinei konkurencijos institucijai taikyti nacionalinės konkurencijos teisės.

- 94 Procedūrose dėl baudos skyrimo pagal konkurencijos teisę turi būti laikomasi *ne bis in idem* principo (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 59 punktą; 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 338–340 punktus ir 2006 m. birželio 29 d. Sprendimo *Showa Denko prieš Komisiją*, C-289/04 P, Rink. p. I-5859, 50 punktą). Šis principas draudžia konkurencijos srityje pakartotinai skirti sankciją įmonei ar ją persekioti dėl antikoncepcinių veiksmų, dėl kurių ankstesniu nebeskundžiamu sprendimu jai skirta sankcija arba kurių atžvilgiu ji išteisinta (minėto Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 59 punktą).
- 95 Tai, kad sprendimas, kuriuo *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* skyrė baudas, yra susijęs su laikotarpiu iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, neturi reikšmės. *Ne bis in idem* principo taikymą laiko atžvilgiu Sąjungos teisėje lemia ne data, kada veiksmai, dėl kurių vyksta persekiojimas, buvo įvykdyti, o tokioje situacijoje, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuriai taikoma konkurencijos teisė, – data, kada buvo pradėta sankcijų skyrimo procedūra. 2006 m. rugpjūčio 2 d., kai *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* pradėjo procedūrą pagrindinėje byloje, Čekijos Respublika jau turėjo Sąjungos valstybės narės statusą, ir ši institucija turėjo laikytis šio principo.
- 96 Reikia konstatuoti, kad tokioje situacijoje, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, *ne bis in idem* principas nedraudžia nacionalinei konkurencijos institucijai taikyti nacionalinės konkurencijos teisės.
- 97 Konkurencijos byloje Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad *ne bis in idem* principą galima taikyti, jei tenkinamos trys sąlygos: tos pačios faktinės aplinkybės, tas pats pažeidėjas ir tas pats saugomas teisinis interesas (minėto Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 338 punktą).
- 98 Reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje bet kuriuo atveju netenkinama viena nurodytų sąlygų – faktinių aplinkybių tapatumas.
- 99 Klausimą, ar įmonės ėmėsi veiksmų, kurių tikslas ar poveikis buvo konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas, reikia vertinti ne abstrakčiai, o atsižvelgiant į teritoriją – Sąjungoje ar už jos ribų, – kurioje tokie veiksmai turėjo tokį tikslą ar poveikį, ir į laikotarpį, per kurį tokie veiksmai turėjo tokį tikslą ar poveikį.
- 100 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir ieškovės pagrindinėje byloje mano, kad Komisijos sprendimas apima Čekijos Respublikos teritoriją ir laikotarpio iki 2004 m. gegužės 1 d. atžvilgiu, ir po jo. Šiuo klausimu jos remiasi tuo, kad Komisija šiame sprendime nagrinėja pasaulinio masto kartelį ir kad ji Čekijos Respublikos teritorijos aiškiai neišskyrė iš šio sprendimo taikymo srities.
- 101 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia pažymėti, kad keliose vietose Komisijos sprendime konkrečiai kalbama apie pagrindinėje byloje nagrinėjamo kartelio pasekmes Europos bendrijos ir EEE viduje, aiškiai turint omenyje „tuometines valstybes nares“ ir valstybes, „tuometines EEE susitarimo šalis“. Be to, kaip pažymėta šio sprendimo 41 punkte, Komisijos sprendime neskiriamos sankcijos už galimą kartelio Čekijos Respublikos teritorijoje laikotarpiu iki šios valstybės įstojimo į Sąjungą sukeltą antikoncepcinį poveikį. Galiausiai iš baudų apskaičiavimo metodo matyti, kad sprendime Komisija neatsižvelgė į valstybes, kurios 2004 m. gegužės 1 d. įstojo į Sąjungą. Remiantis Komisijos sprendimo motyvuojamosios dalies 478 punktu, apskaičiuojant bazinės baudos dydį atsižvelgta į kartelio narių apyvartą EEE 2003 m.
- 102 Taigi konstatuotina, kad Komisijos sprendimas neapima jokių nagrinėjamo kartelio antikoncepcinių pasekmių Čekijos Respublikos teritorijoje laikotarpiu iki 2004 m. gegužės 1 d., o remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo duomenimis, *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* sprendimu skirtos baudos buvo susijusios tik su ta teritorija ir tuo laikotarpiu.

103 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į antrojo klausimo antrą dalį reikia atsakyti, kad *ne bis in idem* principas nedraudžia atitinkamos valstybės narės nacionalinei konkurencijos institucijai skirti baudų kartelyje dalyvavusioms įmonėms už kartelio antikonkurencinį poveikį tos valstybės narės teritorijoje prieš jai įstojant į Sąjungą, jei Komisijos sprendimu, priimtu anksčiau už nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimą, kartelio dalyviams skirtomis baudomis nebuvo siekiama pašalinti šį poveikį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

104 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **EB 81 straipsnio ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 3 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad per procedūrą, pradėtą po 2004 m. gegužės 1 d., jos negali būti taikomos karteliui, kurio poveikis pasireiškė valstybės narės, įstojusios į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d., teritorijoje laikotarpiu iki šios datos.**
2. **Europos Komisijai pradėjus procedūrą pagal Reglamento Nr. 1/2003 III skyrių dėl kartelio atitinkamos valstybės narės konkurencijos institucija pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalį, skaitomą kartu su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi, nepraranda kompetencijos pagal nacionalinę konkurencijos teisę taikyti sankcijas už antikonkurencinį šio kartelio poveikį, sukeltą tos valstybės narės teritorijoje laikotarpiu iki jos įstojimo į Europos Sąjungą.**

Ne bis in idem principas nedraudžia atitinkamos valstybės narės nacionalinei konkurencijos institucijai skirti baudų kartelyje dalyvavusioms įmonėms už kartelio antikonkurencinį poveikį tos valstybės narės teritorijoje prieš jai įstojant į Sąjungą, jei Europos Komisijos sprendimu, priimtu anksčiau už nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimą, kartelio dalyviams skirtomis baudomis nebuvo siekiama pašalinti šį poveikį.

Parašai.